

Mindre meddelelser

Andelen af mørkefarvede Mallemukker *Fulmarus glacialis* i den færøske ynglebestand

Det er velkendt, at Mallemukken optræder i såvel lyse som mørke faser. Skønt arten undertiden omtales som værende dimorf, er der tale om en kontinuert variation fra lyse »mågefarvede« til helt mørkegrå former. I sin meget grundige monografi inddelte J. Fisher (The Fulmar, Collins, London 1952) Mallemukkerne i fire farveklasser: LL, L, D og DD (regnet fra de lyseste til de mørkeste), med nødvendigvis ret arbitrære grænser. Denne opdeling bruges stadig i vid udstrækning.

I den sydlige, boreale del af det nordatlantiske udbredelsesområde er Mallemukkerne overvejende hvide (LL). Farvede fugle (L, D og DD) er sjældne overalt i området (J.A. van Franeker & J. Wattel, Ardea 70: 31-44, 1982), men kvantitative angivelser er sparsomme. Fisher (1952) citerer en angivelse fra Grimsey, Island, august 1847 (!), hvor der konstateredes 3 mørke (formentlig D eller DD) blandt i alt 3-4000 unge Mallemukker; J.A. van Franeker (in litt.) angiver mindre end 0,5% farvede fugle blandt Mallemukkerne på St. Kilda 1982.

Situationen på Færøerne

Farvede Mallemukker er ikke ukendte på Færøerne, men hyppigheden synes at variere mellem forskellige dele af øgruppen. Jeg har talt med fuglefængere og andre med intimt kendskab til fuglelivet på de fleste øer i områderne A og C (Fig. 1; oplysninger fra område B savnes desværre). Fra område A er der negative rapporter fra Mykines, Vágar, Koltur, Skúvoy og St. Dimun, mens der fra Suduroy er angivet i alt 2 farvede fugle (en rugende ved Nes 1982, en unge fanget på vandet). Fra område C derimod er alle rapporter (Nólsoy, Fugloy) positive; det er det almindelige indtryk, at hyppigheden af farvede Mallemukker er størst omkring Fugloy.

På Færøerne fanges mallemukunger i stort tal til spisebrug. De fanges på vandet med ketcher fra sidst i august til midt i september, idet de fede mallemukunger lige efter udflyvningen har svært ved at lette, især i roligt vejr. Dette har givet mig lejlighed til at undersøge et stort antal unge Mallemukker i hånden, i 1982 ca 1900, i 1983 2199 og i 1984 1533 stk., alle

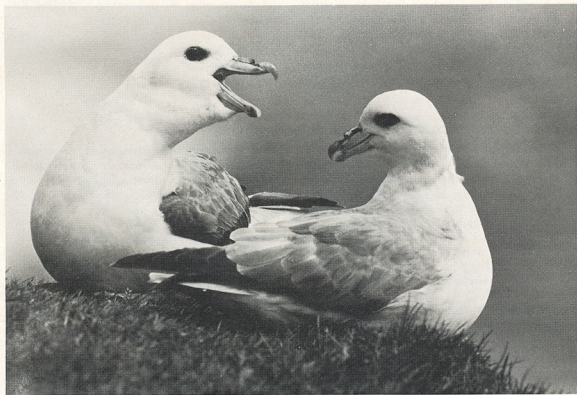

Foto: Finn Olesen.

fra område C. Heraf var henholdsvis 3, 2 og 2 farvede, resten hvide. Af de farvede var én (fra 1984) af type L, resten af type D, men på grænsen til L (de to fra 1983 er undersøgt af J. A. van Franeker, der bekræfter bestemmelsen). Andelen af farvede Mallemmukker i område C synes således at ligge omkring 1% eller måske lidt højere, idet de mørke mallemmukker er sværere at se på vandet.

Fra 1984 har jeg fået meddelt nogle tal, der bekræfter en tiltagende hyppighed af farvede Mallemmukker fra S mod N/NØ på Færøerne: 2 af ca 600 fra Fugloy/Svinoy, men ingen blandt godt 1000 fra Suduroy.

Diskussion

Fisher (1952) antog, at andelen af farvede Mallemmukker voksede fra Storbritannien over Færøerne til Island. Tilgængelige data til støtte herfor er sparsomme, men nærværende undersøgelse synes at bekræfte formodningen. Dette ville være det forventelige mønster, hvis tilstedeværelsen af farvede Mallemmukker i den boreale del af Nordatlanten skyldes et svagt »genflow« nordfra, det vil sige en beskeden indvandring af fugle af arktisk oprindelse. Om fordelingen på Færøerne, med et tilsyneladende spredningscenter ved Fugloy, er et eksempel på samme fænomen i mindre skala, eller om økologiske forhold spiller ind, er uvist.

Summary: The proportion of dark-phased birds in the Faeroese Fulmar population

Altogether 7 of c. 5600 newly fledged Fulmars, taken for food in the Faeroes, belonged to colour class D (sensu J. Fisher, *The Fulmar*, Collins, London 1952). The rest was LL birds. The true proportion of D birds may be slightly higher, because dark Fulmars resting on the sea are more likely to be overlooked than light ones. The examined birds were all taken in area C (Fig. 1), and local fowlers confirm that coloured Fulmars occur sparsely but regularly; they appear to be most common at Fugloy, at the Northeast corner of

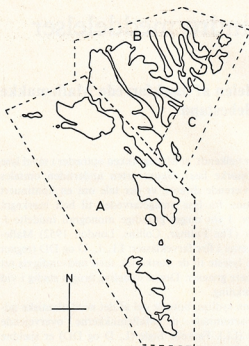

Fig. 1. Færøerne med de i teksten omtalte delområder: A, med ingen eller næsten ingen farvede Mallemmukker; B, hvorfra oplysninger savnes; og C, med ca. 1% mørkfarvede Mallemmukker. *The Faeroes. In subarea A, (almost) none of the Fulmars are coloured, whereas in subarea C at least 1% are. Information is missing from subarea B.*

the group. Contrarily, reports from area A are all negative, with two coloured birds from Suduroy as the sole exception. No information is available from area B.

Jens-Kjeld Jensen
3815 Nólsoy
Færøerne

Husskade *Pica pica* med oksehakker-manerer

Et par indlæg (D. Wilkinson hhv. P. Oliver) og en redaktionel kommentar i *Brit. Birds* 78(1985), pp. 49-50, omtaler Husskader, der opholder sig på kvæg og andre store pattedyr og her tilsyneladende søger føde (insekter, parasitter) og måske salt fra indtørret svæd. Jeg har selv gjort en iagttagelse af samme art. Det skete fra motorvejen ved Mâcon, Midtfrankrig, hvor jeg 24. september 1981 så en Husskade, der hoppede og gik omkring på nakken og hovedet af et stykke liggende Hereford-kvæg og bl.a. pillede dyret bag øret.

En sådan adfærd kendes hos en del andre fuglearter, specielt jo oksehakkerne *Buphagus* spp., der har fået navnet af samme grund. Hvad Husskaden angår er denne adfærd velkendt i Nordamerika, og fuglene angives her at kunne gøre nogen skade ved at hakke i sår på dyrene (J. M. Lindsdale i: A. C. Bent: *Life hi-*

stories of North American jays, crows and titmice. - Washington 1946). For europæiske skader er forholdet stort set forbigået i litteraturen, formentlig fordi det er ualmindeligt og/eller kun lokalt forekommende.

Summary: Magpie with oxpecker manners

An observation of a Magpie, sitting and apparently feeding on the neck and head of a lying Hereford cow at Mâcon, Mid-France, on 29 September 1981, adds to the similar cases noted by D. Wilkinson and P. J. Oliver, respectively (*Brit. Birds* 78: 49-50, 1985).

Steen G. Hansen
Fasterlundvej 4
Åstrup - 6900 Skjern